

OILAVIY ROLLAR TO'G'RISIDA VIRJINIYA SATIRNING QARASHLARI

Ahmadjanova Nargizaxon Adiljanovna

Alfraganus Universiteti

Pedagogika va psixologiya kafedrası dotsenti

Yulchiyeva Shohsanam Dilshod qizi

Alfraganus universiteti

“Pedagogika va psixologiya” yo’nalishi

3-kurs talabasi

Annotatsiya: Ushbu maqolada oilaviy rollar to'g'risida Virjiniya Satirning qarashlari to'g'risida so'z yuritiladi.

Kalit so'zlar: oila, nazariya, jamiyat, yondashuvlar, rollar, ijtimoiy munosabatlar.

Bugungi kunda, oiladagi rollar ancha o'zgarib bormoqda. Masalan, erkaklar va ayollar o'rtasidagi an'anaviy rollar ko'pincha o'zgarib, ayollar ham ishlashda faolroq bo'lishmoqda. Psixologlar, oiladagi rollarning o'zgarishi ijtimoiy va shaxsiy muvozanatni saqlashda qiyinchiliklar keltirishi mumkinligini, ammo har bir oila a'zosining o'z rolini qayta ko'rib chiqishi va o'zgarishlarga moslashishi zarurligini ta'kidlaydi.

Virjiniya Satir (Virginia Satir) — mashhur amerikalik psixoterapevt va oilaviy terapevt, oilaviy munosabatlar va ularning dinamikasi bo'yicha ko'plab ishlanmalar yaratgan. Uning nazariyasida oilaviy rollar muhim ahamiyatga ega va oilaviy munosabatlar orqali odamlar o'zaro aloqalarini va o'zlarini anglashadi. Virjiniya Satirning oilaviy rollarga doir asosiy fikrlari quyidagilardan iborat:

1. Oilaviy rollarning ahamiyati:

Satirning nazariyasida oilaviy rollar har bir a'zoning o'zini oiladagi o'rnini anglashiga yordam beradi. U oiladagi har bir a'zoni o'ziga xos rolga ega deb qaragan. Bu rollar oila ichidagi o'zaro aloqalarni va kommunikatsiyani

shakllantiradi. Oila a'zolari o'zaro ro'l o'ynab, bir-birlariga turli xabarlarni yetkazishadi, bu esa oilaning umumiy ahvoli va farovonligiga ta'sir qiladi.

2. Oilaviy rolni qabul qilish va o'zgarish:

Virjiniya Satir oilaviy rollarning o'zgarishiga katta e'tibor berib, o'zgarish jarayonida insonlar va oilaning rivojlanishini ko'rib chiqdi. U, agar oilaviy a'zo o'zining rolini aniq va to'liq anglamasa yoki shu rolni yaxshi bajarishga qiynalsa, oilada noaniqliklar va nizolar yuzaga kelishi mumkinligini ta'kidlagan. Shuningdek, Satir o'zgarishlarni qo'llab-quvvatlash uchun o'zaro hurmat, ochiq muloqot va o'zini anglashni rag'batlantirishga chaqiradi.

3. Oiladagi turli rollar:

Satir oiladagi bir nechta asosiy rollarni ajratgan:

Boshqaruvchi yoki yetakchi: Bu odam oiladagi muhim qarorlarni qabul qiladi va oilaning boshqaruvini o'z zimmasiga oladi.

Taqdirni qabul qiluvchi yoki befarq: Bu roldagi a'zo oiladagi mas'uliyatlardan yoki muammolardan chetlashishga intiladi.

Kuchliroq yoki qo'llab-quvvatlovchi: Bunday a'zo oila ichida boshqalarga yordam berishga, qo'llab-quvvatlashga harakat qiladi.

Jazovchi yoki tanqid qiluvchi: Bu roldagi shaxs oilada boshqalarning xatolarini va kamchiliklarini ko'rsatishga moyil bo'ladi.

Oila ichidagi kommunikatsiya:

Virjiniya Satir oiladagi kommunikatsiyaning roli va o'zgarishlarini ham juda muhim deb hisoblagan. U oiladagi rollarning bir-biriga ta'siri ko'pincha noto'g'ri kommunikatsiya yoki hissiy ziddiyatlardan kelib chiqishini aytgan. Shu sababli, oiladagi samarali kommunikatsiya va o'zaro muloqot muhim o'rin tutadi.

O'zgarishga yo'naltirilgan yondashuv:

Satir, oilaviy rollarni o'zgartirishni va ijobiy ravishda rivojlantirishni qo'llab-quvvatlagan. U oila a'zolarining o'zlarini va o'zaro munosabatlarini qayta ko'rib chiqishini va o'zaro hurmat va tushunishni mustahkamlashni tavsiya qilgan.

Virjiniya Satirning oilaviy rollar va o'zgarishlar haqidagi nazariyalari, oilalar va terapevtlar uchun chuqur va samarali yondashuvlarni taklif etdi. Uning

o'ylab ko'rgan metodlari va yondashuvlari hozirgi kunda ham oilaviy terapiya va shaxsiy rivojlanish sohalarida keng qo'llaniladi.

Oilaviy rollar to'g'risida Virjiniya satir

Virjiniya Satir (Virginia Satir) — mashhur amerikalik psixoterapevt va oilaviy terapevt, oilaviy munosabatlar va ularning dinamikasi bo'yicha ko'plab ishlanmalar yaratgan. Uning nazariyasida oilaviy rollar muhim ahamiyatga ega va oilaviy munosabatlar orqali odamlar o'zaro aloqalarini va o'zlarini anglashadi. Virjiniya Satirning oilaviy rollarga doir asosiy fikrlari quyidagilardan iborat:

1. Oilaviy rollarning ahamiyati:

Satirning nazariyasida oilaviy rollar har bir a'zoning o'zini oiladagi o'rnini anglashiga yordam beradi. U oiladagi har bir a'zoni o'ziga xos rolga ega deb qaragan. Bu rollar oila ichidagi o'zaro aloqalarni va kommunikatsiyani shakllantiradi. Oila a'zolari o'zaro ro'l o'ynab, bir-birlariga turli xabarlarini yetkazishadi, bu esa oilaning umumiy ahvoli va farovonligiga ta'sir qiladi.

2. Oilaviy rolni qabul qilish va o'zgarish:

Virjiniya Satir oilaviy rollarning o'zgarishiga katta e'tibor berib, o'zgarish jarayonida insonlar va oilaning rivojlanishini ko'rib chiqdi. U, agar oilaviy a'zo o'zining rolini aniq va to'liq anglamasa yoki shu rolni yaxshi bajarishga qiynalsa, oilada noaniqliklar va nizolar yuzaga kelishi mumkinligini ta'kidlagan. Shuningdek, Satir o'zgarishlarni qo'llab-quvvatlash uchun o'zaro hurmat, ochiq muloqot va o'zini anglashni rag'batlantirishga chaqiradi.

3. Oiladagi turli rollar:

Satir oiladagi bir nechta asosiy rollarni ajratgan:

- Boshqaruvchi yoki yetakchi: Bu odam oiladagi muhim qarorlarni qabul qiladi va oilaning boshqaruvini o'z zimmasiga oladi.
- Taqdirni qabul qiluvchi yoki befarq: Bu roldagi a'zo oiladagi mas'uliyatlardan yoki muammolardan chetlashishga intiladi.
- Kuchliroq yoki qo'llab-quvvatlovchi: Bunday a'zo oila ichida boshqalarga yordam berishga, qo'llab-quvvatlashga harakat qiladi.

- Jazovchi yoki tanqid qiluvchi: Bu roldagi shaxs oilada boshqalarning xatolarini va kamchiliklarini ko'rsatishga moyil bo'ladi.

4. Oila ichidagi kommunikatsiya:

Virjiniya Satir oiladagi kommunikatsiyaning roli va o'zgarishlarini ham juda muhim deb hisoblagan. U oiladagi rollarning bir-biriga ta'siri ko'pincha noto'g'ri kommunikatsiya yoki hissiy ziddiyatlardan kelib chiqishini aytgan. Shu sababli, oiladagi samarali kommunikatsiya va o'zaro muloqot muhim o'rin tutadi.

5. O'zgarishga yo'naltirilgan yondashuv:

Satir, oilaviy rollarni o'zgartirishni va ijobiy ravishda rivojlantirishni qo'llab-quvvatlagan. U oila a'zolarining o'zlarini va o'zaro munosabatlarini qayta ko'rib chiqishini va o'zaro hurmat va tushunishni mustahkamlashni tavsiya qilgan.

Xulosa qilib aytganda, Virjiniya Satirning oilaviy rollar va o'zgarishlar haqidagi nazariyalari, oilalar va terapevtlar uchun chuqur va samarali yondashuvlarni taklif etdi. Uning yaratgan metodlari va yondashuvlari hozirgi kunda ham oilaviy terapiya va shaxsiy rivojlanish sohalarida keng qo'llaniladi.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yhati

1. Salaeva M.S. O'zbek oilalarida ota-ona va farzandlar o'zaro munosabatlarining ijtimoiy-psixologik xususiyatlari: Dis. psixol.fan.nom. 19.00.05. – T.: 2005.
- 2.Karimova V. Oilaviy hayot psixologiyasi: O'quv qo'llanma. – T.: 2006 – 142 b.
- 3.Karimova V. Oila psixologiyasi: Darslik. Pedagogika oliygohlari talabalari uchun // Muallif: V.M.Karimova. – T.: 2007. – 316 b.

